

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. oktoober 1978*

[...]

Kohtuasjas 156/77,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: selle õigusnõunik George L. Close, keda abistas selle õigustalituse ametnik Charles Lux, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o selle õigusnõunik Mario Cervino, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

hageja,

versus

Belgia Kuningriik, esindaja: välisminister, keda esindas Robert Hoebaer, välisministeeriumi väliskaubanduse ja arengukoostöö osakonna juhataja, ja nõustasid advokaadid W. van Gerven ja P. Derom, Brüssel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Belgia Kuningriigi Suursaatkond, 4 rue des Girondins, résidence Champagne,

kostja,

milles palutakse tuvastada, et mitte täites komisjoni 4. mai 1976. aasta otsust Belgia valitsuse abi kohta äriühingule Société bationale des Chemins de fer belges (SNCB) rahvusvahelisteks otsesteks raudteetariifideks sõele ja terasele antud tähtaja jooksul, rikkus Belgia Kuningriik asutamislepingust tulenevaid kohustusi,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus : president H. Kutscher, kodade esimehed J. Mertens de Wilmars ja A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keefe, G. Bosco ja A. Touffait,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

[...]

Põhjendused

1. Komisjon palus hagiga, mille ta esitas 21. detsembril 1977, tuvastada, et “mitte täites komisjoni 4. mai 1976. aasta otsust Belgia valitsuse abi kohta äriühingule Société nationale des Chemins de fer belges (SNCB) rahvusvahelisteks otsesteks raudteetariffideks söele ja terasele antud tähtaja jooksul, rikkus Belgia Kuningriik asutamislepingust tulenevat kohustust”.

2. Oma 4. mai 1976. aasta otsuse (EÜT 1976 L 229, lk 24) artiklis 1 tuvastas komisjon, et Belgia Kuningriigi poolt nõukogu 4. juuni 1970. aasta määruse (EMÜ) nr 1107/70 (toetuste andmise kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordile), mida on muudetud 20. mai 1975. aasta määrusega (EMÜ) nr 1473/75 (EÜT 1975 L 152, lk 1), artikli 3 lõike 2 järgi SNCBle antav rahaline abi on kooskõlas ühisturuga ainult siis, kui seda antakse nimetatud määruse artikli 4 alusel.

3. Ta otsustas ka, et Belgia Kuningriik võtab vajalikud meetmed nii kiiresti kui võimalik ja hiljemalt kolme kuu jooksul kas selleks, et teha lõpp kõnesolevale abile, või selleks, et muuta õiguslikku alust, et seda abi antaks vastavalt määruse nr 1107/70 artiklile 4 ja selles sätestatud tingimustel.

4. Et Belgia Kuningriik ei täitnud seda otsust, pöördus komisjon EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 teise lõigu alusel Euroopa Kohtu poole käesoleva hagiga.

Vastuvõetavus

5. Belgia Kuningriik väidab, et hagi on vastuvõetamatu põhjendusel, et EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 teises lõigus ei ole selleks õiguslikku alust.

6. Selle vastuväite põhjenduseks väidab ta, et kompensatsiooni, millest kõneldakse nii määruse nr 1107/70 artikli 3 lõikes 2 kui ka artiklis 4 ja mis kujutab endast toetust EMÜ asutamislepingu artikli 77 tähenduses, on selle õigusnormi järgi viidud EMÜ asutamislepingu artikli 92 kohaldamisalasse, mille lõikes 1 on eraldi täpsustatud, et seda kohaldatakse “kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti”.

7. Et komisjoni sekkumist antud juhul ei saa niisiis põhjendada EMÜ asutamislepingu artikli 92 raames, ei saa artikkel 93 anda mingit kehtivat õiguslikku alust käesoleva hagi esitamiseks.

8. Isegi kui Belgia valitsus esitas oma vastuses selle vastuväite kui “lihtsalt märkuse”, mis ei ole mitte “vastuväide, vaid on ainult selleks, et paremini määratleda sisulisi probleeme”, tuleb siiski uurida selle põhjendatust.

9. Selle vastuväitega avaldab Belgia Kuningriik sisuliselt arvamust, et komisjoni 4. mai 1976. aasta otsuse puhul on tegemist pädevuse puudumisega, mis kuulub EMÜ

asutamislepingu artiklis 173 nimetatud vigade hulka ja mida ei saa allpool esitatud põhjustel arutada käesoleva menetluse raames.

10. Lisaks ei saa EMÜ asutamislepingu artikli 77, milles transporditoetused öeldakse olevat kooskõlas selle lepinguga ainult väga kindlatel juhtudel, mis ei kahjusta ühenduse üldhuve, kohaldamise tagajärg olla see, et transporditoetused vabastatakse EMÜ asutamislepingus liikmesriikide abi üldise režiimi ning selles ettenähtud kontrolli ja menetluste kohaldamisest.

11. Selles mõttes on määruses nr 1107/70 – mille nimetatud määrusega nr 1473/75 muutmata artikli 3 lõikes 1 on loetletud juhtumid ja tingimused, mille puhul EMÜ asutamislepingu artikli 77 järgi antav toetus võib olla selle õigusnormi järgi põhjendatud – artiklis 2 täpsustatud, et “asutamislepingu artikleid 92–94 kohaldatakse raudtee-, maantee- ja siseveetranspordile antava abi suhtes”.

12. Et komisjoni sekkumine oli antud juhul põhjendatud sellega, et kõnesolev abi kuulub EMÜ asutamislepingu artiklis 92 kehtestatud keelu kohaldamisalasse, on selle sekkumise tagajärjel esitatud hagi õiguslikuks aluseks EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 teine lõik.

Niisiis ei ole vastuvõetamatuse vastuväide, mille esitas Belgia Kuningriik, põhjendatud.

Sisu

13. Belgia Kuningriik väidab peamiselt, et menetluse algatamine EMÜ asutamislepingu artikli 93 alusel vaidlusaluse abi vastu on antud juhul seda vähem põhjendatud, et komisjon ei ole tõestanud, et selle abi puhul on täidetud kokkusobimatusetingimused, mis on loetletud artikli 92 lõikes 1.

14. Niisiis vaidlustab Belgia Kuningriik käesoleva hagi põhjendatuse, pannes kahtluse alla, kas 4. mai 1976. aasta otsus, millega komisjon tuvastas kõnesoleva abi kokkusobimatuse ühisturuga, on seaduslik.

15. Komisjon väidab, et kuna Belgia valitsus ei esitanud tühistamishagi nimetatud otsuse peale EMÜ asutamislepingu artikli 173 kolmandas lõigus ette nähtud kahekuulise tähtaja jooksul, ei ole tal enam õigust selle seaduslikkust käesoleva menetluse raames vaidlustada.

16. EMÜ asutamislepingu artikkel 93, mis annab komisjonile vajaliku õiguse valvata selle järele, et artiklis 92 sätestatud põhimõtteid kohaldatakse ja järgitakse, kehtestab lõikes 2 erimenetluse, mis võimaldab sellel institutsioonil otsustada, kui tegemist ei ole nimetatud õigusnormi kolmandas lõigus osutatud erandliku erijuhtumiga, kas nii liikmesriikide poolt või riigi ressursidest antav abi kui ka – vastavalt lõikele 3 – plaanid abi määramise või muutmise kohta sobivad kokku EMÜ asutamislepinguga, ning teha vajadusel otsuse nende lõpetamise või muutmise kohta.

17. Selleks on lõike 2 teises lõigus sätestatud, et kui pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste saamist tuvastab komisjon, et abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 92 järgi või et

sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, “otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul”.

18. Niisugune otsus on EMÜ asutamislepingu artikli 189 neljanda lõigu järgi “tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud”.

19. Kui liikmesriik, kellele otsus on adresseeritud, arvab, et ei saa seda otsust täita, sest see on õiguslikult põhjendamatu, võib ta selle seaduslikkuse vaidlustada, kasutades õiguskaitsevahendeid, mille EMÜ asutamislepingu artikkel 173 talle annab, selles õigusnormis kehtestatud tingimustel.

20. Võttes arvesse, et hagi esitamise tähtaegade eesmärk on kaitsta õiguskindlust, vältides õiguslikke tagajärgi omavate ühenduse aktide vaidlustamist määramata aja jooksul, on välistatud, et liikmesriik, kes lasi mööda artikli 173 kolmandas lõigus ette nähtud aegumistähtaja, vaidlustamata selle artikliga antud vahendi abil komisjoni poolt talle adresseeritud otsuse seaduslikkust, võib selle vaidlustada EMÜ asutamislepingu artikli 184 alusel, kui komisjon esitab hagi EMÜ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 teise lõigu alusel.

21. Esiteks on EMÜ asutamislepingu artiklis 184 ette nähtud erand selle õigusnormi järgi piiratud vaidlustega, “kus arutamisele tuleb nõukogu või komisjoni määrus” ning sellele ei saa ühelgi juhul tugineda liikmesriik, kellele on adresseeritud üksikakt.

22. Teiseks selgub EMÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 2 teise lõigu tekstist, eelkõige sõnadest “erandina artiklite 169 ja 170 sätetest”, et selles osutatud hagi esemeks võib olla ainult asjaolu, et asjaomane liikmesriik ei täitnud komisjoni otsust, millega teda kohustati lõpetama või muutma abi kindla tähtaja jooksul, samal ajal kui artiklites 169 ja 170 sätestatud juhtumitel on hagi esemeks EMÜ asutamislepingust tulenevate kohustuste ükskõik missugune rikkumine liikmesriigi poolt.

23. Niisuguses olukorras oleks see, kui liikmesriigil, kellele on adresseeritud artikli 93 lõike 2 esimese lõigu alusel tehtud otsus, lubatakse see vaidlustada sama õigusnormi teises lõigus osutatud hagi esitamise puhul, vaatamata sellele, et EMÜ asutamislepingu artikli 173 kolmandas lõigus sätestatud tähtaeg on möödas, vastuolus EMÜ asutamislepinguga kehtestatud õiguskaitsevahendeid reguleerivate põhimõtetega ning kahjustaks selle süsteemi stabiilsust, samuti õiguskindluse põhimõtet, millest selle loomisel juhinduti.

24. Kuigi on tõsi, et vaatamata artikli 173 kolmandas lõigus kehtestatud tähtaja möödumisele, võib ühenduse akti kehtivuse siiski vaidlustada eelotsusemenetlusega, millest kõneldakse EMÜ asutamislepingu artiklis 177, kehtivad selle menetluse puhul, mis on ette nähtud kõikide institutsioonide aktide puhuks ja vastab ainult riiklike kohtute vajadustele, ikkagi eesmärgid ja eeskirjad, mis erinevad nendest, mis reguleerivad EMÜ asutamislepingu artiklis 174 osutatud hagisid, ning see ei saa õigustada erandit hagi esitamise tähtaja möödumisest tuleneva hagi esitamise õiguse aegumise põhimõttest, võtmata artiklilt 173 niiviisi selle õiguslikku tähendust.

25. Antud juhul ei vaidlusta Belgia Kuningriik, et ta ei täitnud komisjoni 4. mai 1976. aasta otsust.

26. Niisiis jättis Belgia Kuningriik täitmata kohustuse, mis tuleneb EMÜ asutamislepingu artiklist 93 koos artikliga 189.

27. Käesolev hagi on niisiis põhjendatud.

Kohtukulud

28. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

29. Kohtuvaidluse kaotas hageja.

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1) Belgia Kuningriik, kes ei täitnud komisjoni 4. mai 1976. aasta otsust Belgia valitsuse abi kohta äriühingule Société nationale des chemins de fer belges (SNCB) rahvusvahelisteks otsesteks raudteetariffideks söele ja terasele antud tähtaja jooksul, rikkus EMÜ asutamislepingust tulenevat kohustust.

2) mõista kohtukulud välja Belgia Kuningriigilt.

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen

O'Keeffe

Bosco

Touffait

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. oktoobril 1978. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher